

Leerlingenzorg

Volgens de 1-zorgroute

Jenaplanschool Heerde

Inhoudsopgave

Innovatie: 1-zorgroute_____	2
Stap 1: cyclus handelingsgericht werken door de groepsleerkracht_____	3
Stap 2: groepsbespreking_____	4
Stap 3: leerlingbespreking _____	4
Stap 4: individueel handelingsplan _____	5
Stap 5: extern handelen: HGD, consultatie en/of begeleiding _____	6
Stap 6: externe zorg: verwijzing _____	7
Jaarschema leerlingenzorg_____	8
Literatuurlijst _____	9
Bijlagen_____	10

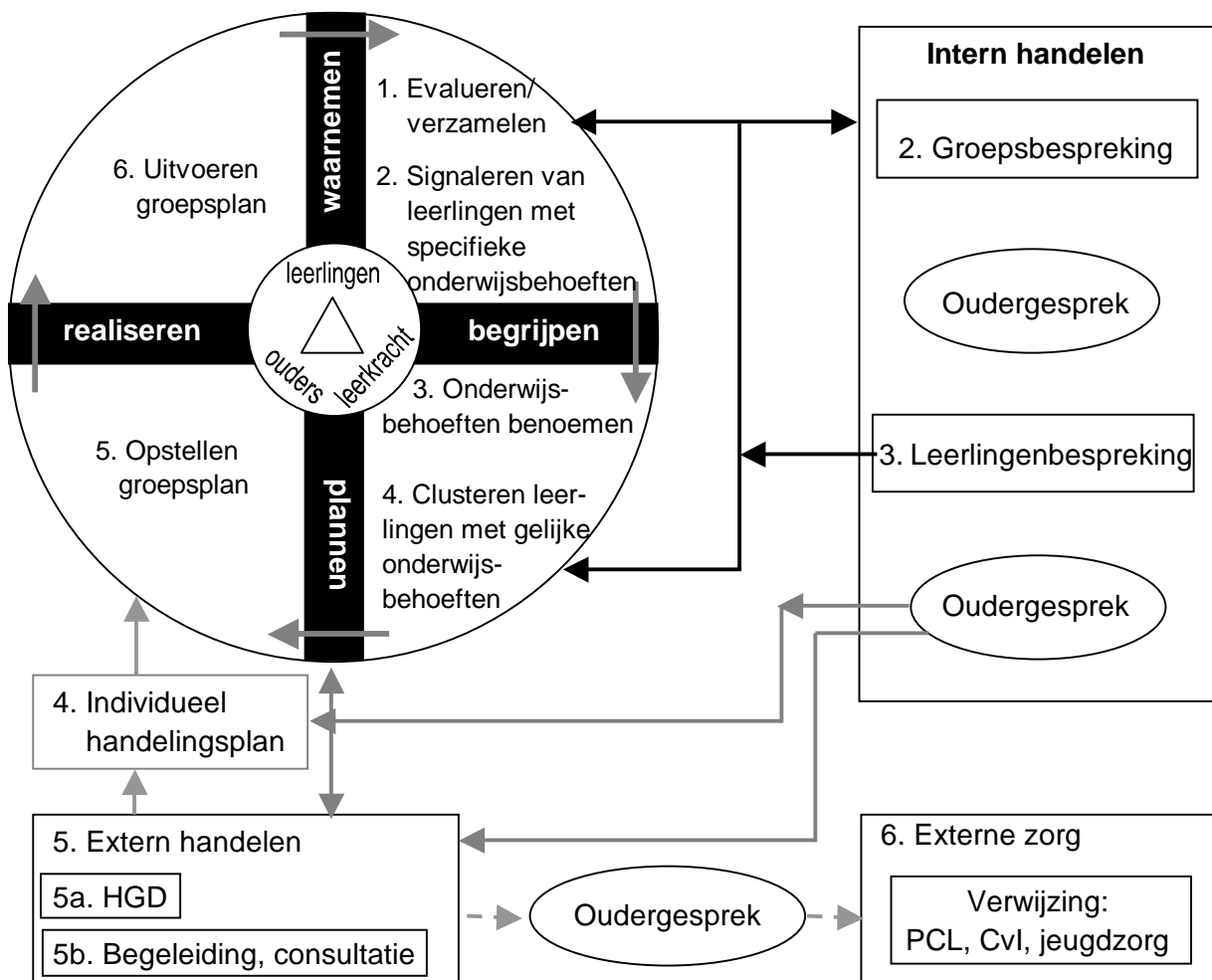
Innovatie: 1-zorgroute

Het nieuwe uitgangspunt op school moet zijn: handelingsgericht werken. De handelingsplannen voor de leerlingen en de vergaderingen rondom de leerlingenzorg, moet in de toekomst vanuit de 1-zorgroute vormgegeven worden. Deze route gaat onder andere uit van het handelingsgericht werken.

In het onderstaande schema staan de zes stappen van de 1-zorgroute weergegeven:

- Stap 1: cyclus handelingsgericht werken door de groepsleerkracht
- Stap 2: groepsbespreking
- Stap 3: leerlingenbespreking
- Stap 4: individueel handelingsplan (IHP)
- Stap 5: extern handelen: handelingsgerichte diagnostiek (HGD), consultatie en/of begeleiding
- Stap 6: externe zorg: verwijzing naar een PCL, Cvl, instelling voor jeugdzorg, enzovoort.

1. Cyclus HGW

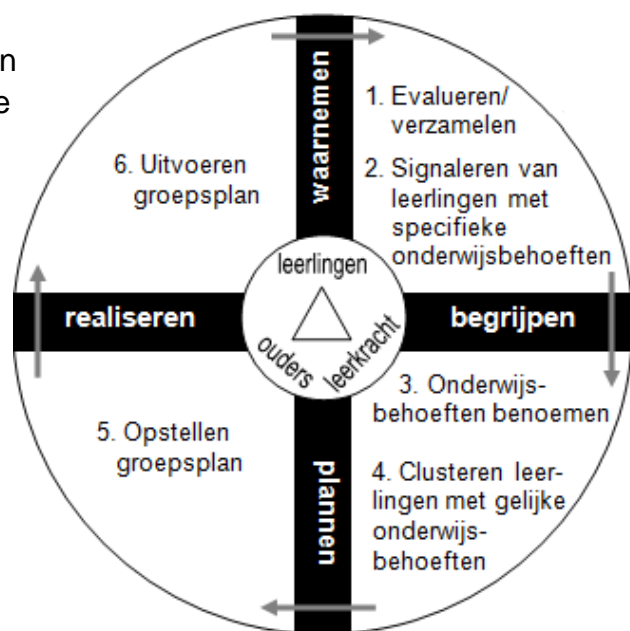

Stap 1: cyclus handelingsgericht werken door de groepsleerkracht

De groepsleerkracht moet minimaal drie keer per schooljaar op groepsniveau de cyclus handelingsgericht werken doorlopen. Deze cyclus bevat de volgende zes stappen:

1. Begin met het evalueren van het vorige groepsplan en verzamel leerlingengegevens in een groepsoverzicht.
2. Signaleer leerlingen die specifieke onderwijsbehoeften¹ hebben.
3. Benoem wat de onderwijsbehoeften van deze leerlingen zijn. Beschik je over voldoende informatie om deze onderwijsbehoeften aan te kunnen geven?
  - Zo ja, benoem de pedagogisch-didactische behoeften van de leerling.
  - Zo nee, welke informatie heb je nog nodig om dit wel vast te kunnen stellen? Verzamel deze informatie op basis van een duidelijke vraag.
4. Groepeer leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften in een subgroep.
  - Om welke leerlingen gaat het?
  - Welke subgroep komt tegemoet aan de onderwijsbehoeften van de leerlingen en is organisatorisch haalbaar?
5. Stel een plan op voor de hele groep en de subgroep(en)². Deze hoeft niet in ParnasSys gezet te worden, maar moet wel in de groepsmap bewaard worden. De groepsleerkracht ontwerpt op basis van de gestelde doelen en onderwijsbehoeften van de leerlingen, een onderwijsaanbod voor de hele groep en de subgroep(en). In het groepsplan beschrijft de groepsleerkracht hoe de komende periode, met de verschillen in de groep om zal worden gegaan. Per jaar moeten er drie groepsplannen opgesteld worden. Groepsplan 1 en 2 zijn voor de kinderen uit de eigen groep. Groepsplan 3 is voor de groepsleerkracht die komend jaar jouw kinderen krijgt. Op die manier heeft de groepsleerkracht aan het begin van het jaar gelijk een plan om met de nieuwe groep mee aan de slag te gaan.
6. De groepsplannen die opgesteld zijn worden uitgevoerd. Op basis van de dagelijkse observaties en reflecties kunnen de plannen zo nodig aangepast worden, eventueel in overleg met de IB-er.

Elke cyclus wordt afgerond met een groepsbespreking waarin de groepsleerkracht en de IB-er de afgelopen periode evalueren en aandachtspunten voor de komende periode bespreken.

¹ Zie bijlage 1 en 2

² Zie bijlage 3

Stap 2: groepsbespreking

In de groepsbespreking, bespreken de groepsleerkracht en IB-er vijf keer per jaar de volgende vragen:

- Hebben de leerlingen geprofiteerd van de aanpak in de groepsplannen?
    - Zo ja, wordt de aanpak in het volgende groepsplan zo voortgezet?
    - Zo nee, wat moet er aangepast worden?
- Als er een leerling herhaaldelijk onvoldoende profiteert van de groepsplannen, kan besloten worden om de leerling aan te melden voor de leerlingenbespreking (stap 3).
- Welke leerlingen zijn op basis van de gegevens in het groepsoverzicht³ gesignaleerd en wat zijn hun pedagogisch-didactische behoeften? Weet je niet genoeg om de onderwijsbehoeften vast te stellen? Welke informatie heb je nog nodig om dit wel vast te kunnen stellen? Verzamel deze informatie doelgericht op basis van een duidelijke vraag.
  - Welke leerlingen hebben vergelijkbare onderwijsbehoeften en hoe zijn zij te groeperen in een groepsplan⁴?
  - Heeft de groepsleerkracht begeleiding van de IB-er nodig bij het opstellen of uitvoeren van het groepsplan? Zo ja, dan formuleren zij samen een duidelijke begeleidingsvraag.
  - Als de onderwijsbehoeften van een leerling onduidelijk blijven of als de leerling onvoldoende profiteert van het groepsplan, dan kan de leerling eventueel aangemeld worden voor de leerlingbespreking.

De IB-er vult tijdens de groepsbespreking⁵ de belangrijkste bevindingen, afspraken en besluiten in op het verslagformulier⁶ van de groepsbespreking.

Voordat de leerlingbespreking plaats vindt, wordt een gesprek met de ouders gehouden. Hierin wordt besproken of de ouders de signalen van de school herkennen, welke signalen zij thuis zien, wat thuis en op school goed gaat en welke vragen zij voor de bespreking hebben. Zo wordt er een duidelijke vraag voor de leerlingbespreking geformuleerd. De deelnemers van de leerlingbespreking ontvangen informatie over de leerling ter voorbereiding van de bespreking.

Stap 3: leerlingbespreking

De leerlingbespreking⁷ wordt geleid door de IB-er. Zij zorgt ervoor dat deze gestructureerd verloopt. Bij deze leerlingbespreking kunnen ook andere (externe) deskundigen aanwezig zijn, zoals een RT-er, schoolarts of leerlingbegeleider. Het doel van de bespreking is om de geformuleerde vragen te beantwoorden, de onderwijsbehoeften van de leerling te verhelderen en te kijken hoe aan de

---

³ Zie bijlage 5

⁴ Zie bijlage 6

⁵ Zie bijlage 7 en 8

⁶ Zie bijlage 9

⁷ Zie bijlage 10

onderwijsbehoeften van de leerling tegemoetgekomen kan worden. Na aanleiding van de bespreking kan het volgende besloten worden:

- Als de onderwijsbehoeften van de leerling niet binnen een groepsplan te realiseren zijn, dan kan er een individueel handelingsplan opgesteld worden. (stap 4)
- Als de onderwijsbehoeften onduidelijk blijven, ook na intern onderzoek door de groepsleerkracht, IB-er of RT-er, dan kan er een externe handelingsgerichte diagnose (HGD) aangevraagd worden (stap 5a). Dit kan ook nodig zijn voor vragen naar bepaalde diagnoses van leerlingen of een verwijzing naar de jeugdzorg. Samen met de groep worden één of meerdere diagnostische vragen geformuleerd.
- Als de onderwijsbehoeften van de leerling duidelijk zijn, maar de IB-er onvoldoende in staat is om de groepsleerkracht te begeleiden, kan – wanneer dat gewenst is – bij het tegemoetkomen aan deze behoeften, externe (ambulante) begeleiding aangevraagd worden (stap 5b). Samen met het team worden één of meer duidelijke consultatie- of begeleidingsvragen geformuleerd.
- Als herhaalde inspanningen niet voldoende blijken te zijn, kan verwijzing naar een andere basisschool of een school voor speciaal (basis)onderwijs het overwegen waard zijn (stap 6).

De leerlingenbespreking is een belangrijk schakelmoment naar de externe zorg. Na afloop ervan vindt een terugkoppeling naar de ouders plaats. De uitkomsten van de bespreking, de antwoorden op hun vragen en de manier waarop de school en ouders gaan samenwerken worden hierbij besproken. Wanneer externe hulp nodig is, vraagt de IB-er de ouders naar hun toestemming, hun hulpvragen, wensen en verwachtingen omtrent de externe hulp.

Wanneer de bespreking met de IB-er over een aantal specifieke leerlingen is geweest, moet door de groepsleerkracht hiervan een klein verslag (al is het in een paar zinnen) in ParnasSys gezet worden in de vorm van een notitie. Dit kan ook met de gesprekken van de ouders. Zo kan later altijd nagekeken worden wat besproken is, ook als de leerling naar een andere groep gaat.

Stap 4: individueel handelingsplan

Als de onderwijsbehoeften van de leerling niet binnen het groepsplan te realiseren zijn, dan kan er besloten worden om een individueel handelingsplan⁸ (IHP) op te stellen. In het IHP staat een doel aangegeven en hoe de komende periode gewerkt zal worden om dit doel te bereiken. Ook hierin staan de onderwijsbehoeften van de leerling centraal: wat heeft deze leerling pedagogisch en didactisch nodig om het gestelde doel te behalen? Het IHP is er op gericht dat de leerling weer gaat profiteren van de groepsplannen. Het plan geldt voor dezelfde periode als de andere plannen en wordt in de groepsbespreking geëvalueerd: zijn de doelen behaald?

---

⁸ Zie bijlage 11

Een IHP is zoveel mogelijk een onderdeel van – of bijlage bij – het groepsplan. Wanneer het IHP onvoldoende resultaat oplevert, vindt opnieuw aanmelding bij de leerlingenbespreking plaats. Er moet dan gekeken worden of er een nieuw handelingsplan opgesteld wordt of dat er ‘externe stappen’ gezet moeten worden (stap 5 en 6).

Wanneer een leerling een tweede leerweg volgt of een rugzakje heeft, moet er een ontwikkelingsperspectief⁹ opgesteld worden. In dit ontwikkelingsperspectief wordt een route uitgezet om een bepaald niveau – wat past bij de leerling – aan het eind van de basisschool te behalen. Het is belangrijk dat dit plan zorgvuldig opgesteld wordt. Dit kan ook met hulp van de IB-er. Het ontwikkelingsperspectief wordt op dezelfde momenten als de groepsplannen opnieuw bekeken en aangepast. Stap D.3 van het ontwikkelingsperspectief is een stuk individueel handelingsplan binnen het grote plan. Dit stuk wordt ook steeds aangepast aan de onderwijsbehoefte van de leerling op dat moment. Het ontwikkelingsperspectief moet in ParnasSys ingevoerd en bijgehouden worden. Wel is het belangrijk dat wanneer stap D.3 aangepast wordt, het oude eerst uitgeprint wordt. Zo is later nog aan te tonen welke stappen al gezet zijn met een leerling.

Stap 5: extern handelen: HGD, consultatie en/of begeleiding

Op basis van de besluiten die in de leerlingbespreking genomen zijn, kunnen de volgende stappen gezet worden:

- 5a. Diagnostiek. Wat zijn de diagnostische vragen die naar voren zijn gekomen bij school en de ouders? Wie kan deze vragen het beste beantwoorden: HGD door de bovenschoolse commissie van het samenwerkingsverband (psycholoog/orthopedagoog, schoolarts of schoolmaatschappelijkwerk), een onderwijsbegeleidingsdienst (onderwijsadviseur of leerlingbegeleider), een Regionaal Expertise Centrum, een instelling voor jeugdzorg of een particulier bureau of maatschap?
- 5b. Consultatie of begeleiding. Wat zijn de consultatie- of begeleidingsvragen die naar voren zijn gekomen bij de school en de ouders? Wie kan deze vragen het beste beantwoorden: een ambulante begeleider uit het speciaal (basis)onderwijs, een leerlingbegeleider van de onderwijsbegeleidingsdienst of een deskundige uit de jeugdzorg (een ouderbegeleider of autismespecialist bijvoorbeeld)?
  - Wat zijn de doelen van de consultatie of begeleiding?
  - Zijn deze doelen bereikt?
    - Zo ja, de consultatie of begeleiding is niet langer nodig en wordt beëindigd.
    - Zo nee, in de leerlingenbespreking wordt besproken wat de vervolgstappen zijn.

---

⁹ Zie bijlage 12

Stap 6: externe zorg: verwijzing

Wanneer het voor de school niet mogelijk blijkt te zijn om aan de onderwijsbehoeften van de leerling tegemoet te komen, wordt na overleg met de ouders en met hun toestemming, een traject van verwijzing in gang gezet, bijvoorbeeld naar:

- Een andere basisschool
- Een school voor speciaal basisonderwijs; hiervoor is een besluit van de Permanente Commissie Leerlingenzorg nodig.
- Een school voor speciaal onderwijs; hiervoor is een indicatie door de Commissie van Indicatiestelling nodig. Met deze indicatie voor het speciaal onderwijs kan de leerling met een rugzakje ook op het reguliere onderwijs blijven of naar een speciale basisschool gaan.

Jaarschema leerlingenzorg

wk	Indicentele uitvallers	Zorg-leerlingen	Intensieve zorgleerlingen	Groeps-niveau	School-niveau
1					
2					
3					
4					
5	groepsbespr.	groepsbespr.			
6					
7					zorgoverleg dir/ib
8	Inventarisatie zorgleerlingen				
9	Leerlingbespreking op teamniveau				
10				groepsplan 1	
11	groepsbespr.	groepsbespr.			
12					
13					zorgoverleg dir/ib
14					
15					
16					
17	groepsbespr.	groepsbespr.			
18					
19					zorgoverleg dir/ib
20	LOVS-TOETSEN				
21					
22					
23				bespr. toetsres.*	
24					
25	Inventarisatie zorgleerlingen			groepsplan 2	
26	Leerlingbespreking op teamniveau				zorgoverleg dir/ib
27					
28					
29	groepsbespr.	groepsbespr.			
30					
31					
32	Inventarisatie zorgleerlingen				zorgoverleg dir/ib
33	Leerlingbespreking op teamniveau				
34	LOVS-TOETSEN				
35					
36	groepsbespr.	groepsbespr.		bespr. toetsres.*	
37				groepsplan 3	
38					
39	OVERDRACHT				
40					

* de toetsresultaten worden besproken op teamniveau en n.a.v. de trendanalyses

Literatuurlijst

Boeken

Clijsen, A. (2007) *Handreiking 1-zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs*. Uitgever: WSNS plus

Bokhorst, K., De Vries, P. (2004) *Instrumenten voor interne begeleiders*, vierde druk. Baarn: HB Uitgevers.

Pameijer, N., Van Beukering, T.(2006) *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider. Samen met leraren, ouders en kind aan de slag*, vierde druk. Leuven: Uitgeverij Acco.

Artikelen

Clijsen, A. e.a. (2006). Artikel CBZ05: Zorgroute; Afstemming begrippen uit de leerlingenzorg. *Weer Samen Naar School*, september 2006.

Bijlagen

Bijlage 1: Groslijst onderwijsbehoeften

Bijlage 2: Verzamellijst onderwijsbehoeften

Bijlage 3: Groepsplan nieuw

Bijlage 4: Werkplan voor kinderen

Bijlage 5: Kijkwijzer groepsoverzicht

Bijlage 6: Kijkwijzer groepsplan

Bijlage 7: Checklist voorbereiding groepsbespreking

Bijlage 8: Agenda groepsbespreking

Bijlage 9: Verslagformulier groepsbespreking

Bijlage 10: Individueel handelingsplan

Bijlage 11: Signaleringsformulier voor leerlingbespreking

Bijlage 12: Ontwikkelingsperspectief

Bijlage 1: Groslijst onderwijsbehoeften

Een onderwijsbehoefte bestaat uit twee delen:

1. Welk doel streef je met een leerling na?
2. Wat heeft de leerling (extra) nodig om dit doel te halen?

Deze groslijst bevat een aantal aandachtspunten voor het bepalen wat een leerling nodig heeft om een bepaald doel te bereiken.

Instructie

- Visuele ondersteuning (bijvoorbeeld: plaatjes, pictogrammen)
- Auditieve ondersteuning (bijvoorbeeld: voorlezen opdracht, luisteren naar verhaal)
- Materiële ondersteuning (bijvoorbeeld: kralenketting, rekenrek, blokjes, speciale pen)
- Verkorte instructie (alleen bespreking opdrachten, korte aanduiding van oplossingsstrategie)
- Verlengde instructie (herhalen van basisinstructie, helpen bij keuze juiste oplossingsstrategie, extra ophalen van voorkennis, uitvragen van zojuist gegeven instructie, directe instructie, preteaching, reteaching)
- Gedragsinstructie ten aanzien van resultaten van de verwerking
- ...

Leertijd

- Extra leertijd (meer leertijd beschikbaar stellen om vaardigheid te verwerven)
- Minder leertijd (minder leertijd bieden en tijd vrijmaken voor verdieping en uitdagende leerstof/werkvormen)
- ...

Extra of andere leerstof

- Leerstof ter herhaling, verdieping, verrijking
- Remediërende leerstof
- Ondersteunende materialen en programma's
- Opdrachten die de leerling uitdagen en activeren
- Opdrachten die overzichtelijk zijn
- ...

Procesgerichte feedback

- Vergroten van competentiegevoelens (benoemen successen)
- Vergroten van zelfstandigheid (geven van meer verantwoordelijkheid)
- Tussentijdse feedback (om bepaalde tijd aanspreken op werkhouding: hoe?)
- Feedback op uitvoering opdrachten (bijvoorbeeld strategiegebruik en taakaanpak)
- Gedragsinstructie direct na de basisinstructie
- Ondersteuning met materiaal (stickers, klok, picto's, gedragskaart)
- ...

Structureren van de taak

- Opdelen van de taak in kleine leerstapjes
- Afdekken van delen van de taak
- Plaatje weglaten
- Vergroot lettertype
- Eén opdracht op een bladzijde
- Extra groot materiaal aanbieden
- Stappenplannen en checklists (bijvoorbeeld voor maken werkstuk)
- Overgangen tussen activiteiten afbakenen en verduidelijken
- ...

Activerende werkvormen

- Uitdagende werkvormen
- Actief leren (doe-opdrachten)
- Aansluiten belevingswereld
- ...

Maatregelen om de motivatie en plezier in leren te bevorderen

- Uitdagende werkvormen
- Variatie in werkvormen
- Belonen
- Aansluiten belangstelling kinderen
- Kinderen zelf keuzes laten maken
- Succeservaringen creëren
- ...

Aanpassing in leeromgeving

- Rustige werkplek
- Prikkelreductie
- Ordenen van benodigde materialen
- ...

Enzovoort

Bijlage 2: Verzamellijst onderwijsbehoeften

Een onderwijsbehoefte bestaat uit twee delen:

1. Welk doel streef je met een leerling na?
2. Wat heeft de leerling (extra) nodig om dit doel te halen?

Bij het formuleren van de onderwijsbehoeften kunnen de volgende *hulpzinnen* ondersteuning bieden:

Dit kind heeft...

... een instructie nodig ...

- waarbij de groepsleerkracht voordoet en hardop denkt;
- die de betekenis van keersommen verheldert;
- die haar sterke visuele kant benut ter compensatie van het zwakke gehoor (bijvoorbeeld met plaatjes, foto's, picto's of stripverhalen);
- die vooral auditief is (hardop voorlezen, instructie in een verhaal, liedje of rijmpje);
- die verkort is (doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna het kind zelfstandig aan het werk kan);
- die verlengd is (activeren basisvaardigheden, begeleide inoefening, ondersteuning bij het toepassen van de strategie en stimuleren tot het bedanken van eigen voorbeelden).

... opdrachten nodig ...

- die op of net onder haar niveau liggen zodat zij de komende maand vooral succeservaringen kan opdoen;
- die op of net boven haar niveau liggen zodat ze voldoende uitdaging krijgt;
- die overzichtelijk zijn door een sobere lay-out met zo weinig mogelijk afleiding van plaatjes;
- waarbij hij alleen de antwoorden hoeft in te vullen;
- met uitgewerkte voorbeelden

... (leer)activiteiten nodig ...

- die aansluiten bij haar belangstelling voor de natuur;
- die structuur bieden met een stap-voor-stap-plan en zelfcorrigerend zijn zodat hij direct feedback krijgt;
- die de denkhandelingen concreet ondersteunen (bijvoorbeeld een getallenlijn);
- die erop gericht zijn om de leertijd zo goed mogelijk te besteden;
- die opgedeeld zijn in kleinere deelactiviteiten;
- die hem uitdagen (zoals uitbreiding met plustaken en verdiepingsopdrachten);
- die ruimte laten voor eigen keuze in inbreng.

... Feedback nodig ...

- die consequent en direct op het gewenste gedrag volgt;
- waarbij de inzet/inspanning wordt benadrukt ('Je hebt tien minuten helemaal zelfstandig doorgewerkt');
- waarbij de succeservaringen worden benadrukt ('Je hebt zeven sommen goed' in plaats van 'drie fout');

- die in een grafiekje is weergegeven zodat ze haar vorderingen goed kan volgen en zich minder met andere kinderen gaat vergelijken.

... groepsgenoten nodig ...

- met wie ze samenwerkend kan lezen;
- die accepteren dat hij 'anders' reageert in een onverwachte situaties;
- die haar vragen mee te spelen in de pauze;
- die zijn clowneske gedrag negeren en er niet om lachen;
- die hem niet uitdagen door te rijmen op zijn naam.

... een groepsleerkracht nodig ...

- die de overgangen tussen de activiteiten structureert;
- die de instructie terugvraagt, controleert en samen met hem evalueert (responsieve instructie);
- die let op haar taakbeleving en deze voorafgaand, tijdens en na de taak met haar bespreekt;
- die vriendelijk en beslist is;
- die positieve interne attributies bij succes benadrukt;
- die situaties creëert waarin haar sterke kanten (behulpzaam en sociaal vaardig) naar voren komen;
- die doelgericht (dus flexibel) kan differentiëren;
- die hem complimenteert met zijn inzet.

Overige, zoals:

- een leeromgeving nodig die ...
- ondersteuning nodig die ...

Hoe betrek ik de leerling erbij?

We willen kinderen daadwerkelijk zien mede-eigenaar van hun eigen leerproces, dan is het logisch dat we ze ook leren nadenken over wat ze willen leren en op welke manier. Dit kan door kinderen zelf de gelegenheid te beiden aan te geven wat zij willen leren en denken nodig te hebben op het gebied van lezen, spellen, rekenen, gedrag en werkhouding. dit kunt u bijvoorbeeld doen aan de hand van de volgende zinnen en vragen:

Nu kan ik ...

Straks wil ik ... kunnen/kennen.

Wat kan ik zelf doen omdat te bereiken?

Ik ...

Wat kan mijn juf of meester doen zodat ik dat kan bereiken?

Mijn juf of meester ...

Wat kunnen mijn ouders doen, zodat ik dat kan bereiken?

Mijn ouders...

Wat kunnen mijn groepsgenoten doen, zodat ik dat kan bereiken?

Mijn groepsgenoten ...

Welke materialen/hulpmiddelen zouden mij daarbij goed kunnen helpen?

Het zou mij helpen als ik gebruik kan maken van ...

Bijlage 3: groepsplan nieuw

Groepsplan van .....

Periode .....t/m.....

Vak- of vormingsgebied:				
Namen	Toetsresultaat	Doelen	Opmerkingen over de aanpak	Opbrengst

Bijlage 4: werkplan voor kinderen

Dit plan is van: .....

Ik zit in groep: .....

Nu kan ik al:	
Straks wil ik kunnen:	
Om dat te bereiken ga ik:	
De groepsleerkracht kan mij helpen door:	
Mijn ouders kunnen mij helpen door:	
Daar heb ik bij nodig:	

Hoe is het gegaan:	
--------------------	--

Bijlage 5: Kijkwijzer groepsoverzicht

(uitgangspunt van de IB-er bij groepsbespreking)

<p>Stappen cyclus ‘Handelingsgericht werken’</p>	<p>Positief is: Suggesties: Vragen:</p>
<p>1 Verzamelen van actuele en relevante gegevens over alle leerlingen in het groepsoverzicht</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zijn de toetsresultaten op een juiste wijze ingevuld? – Is de datum van toetsafname ingevuld? – Zijn bij de toetsen ook gegevens uit observaties en foutenanalyse in het groepsoverzicht opgenomen? – Zijn de observaties kort en kernachtig beschreven? – Zijn de observaties concreet en duidelijk? – Heeft de leerkracht naast belemmerende factoren ook positieve kwaliteiten en stimulerende factoren van de kinderen benoemd? – Heeft de leerkracht ook relevante observaties en aandachtspunten vermeld ten aanzien van de sociaal-emotionele ontwikkeling en taakaanpak/werkhouding? – Heeft de leerkracht relevante gegevens uit gesprekken met kinderen en ouders ingevuld? 	
<p>2 Signaleren van kinderen die de komende periode extra aandacht nodig hebben</p> <ul style="list-style-type: none"> – Welke leerlingen heeft de leerkracht aangekruist? – Hebben deze leerlingen op basis van de verzamelde gegevens specifieke onderwijsbehoeften? – Heeft de leerkracht criteria en standaarden gehanteerd die in school afgesproken zijn ten aanzien van het signaleren van kinderen? – Zijn ook leerlingen met een eigen leerstijl aangekruist? – Signaleert de leerkracht ook leerlingen die qua gedrag, sociaal-emotionele ontwikkeling en werkhouding extra aandacht nodig hebben? – Signaleert de leerkracht ook proactief? Kruist de leerkracht kinderen aan die vooruitlopend op cruciale leermomenten in de leerlijn extra instructie en begeleiding ontvangen? 	
<p>3 Benoemen van onderwijsbehoeften van leerlingen</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zijn de doelen concreet en meetbaar benoemd? – Zijn de doelen realistisch? – Hebben de gekozen doelen prioriteit voor deze leerling? – Is concreet benoemd wat de leerling nodig heeft om deze doelen te bereiken? – Sluit het aanbod/aanpak aan bij de doelen die gesteld zijn? – Heeft de leerkracht kennis van variaties in instructie, leerstof, werkvormen en methodieken? – Heeft de leerkracht ook aandacht voor haar pedagogische aanpak? 	

Bijlage 6: Kijkwijzer groepsplan

(uitgangspunt IB-er bij het bekijken van de groepsplannen)

Onderdelen groepsplan	Adviezen voor leerkracht
Doelen <ul style="list-style-type: none"> - Zijn de doelen concreet? - Zijn de doelen meetbaar? - Zijn de doelen realistisch? - Zijn de doelen uitdagend/stimulerend? - Is er aandacht voor cruciale leermomenten in de leerlijn?	
Inhoud (wat) <ul style="list-style-type: none"> - Sluit de leerstof aan bij de doelen? - Sluit de (extra) leerstof aan bij het basisaanbod? - Is de leerstof uitdagend, stimulerend, motiverend en gevarieerd? - Sluit de leerstof aan op de specifieke onderwijsbehoefte van de kinderen?	
Aanpak/methodiek (hoe) <ul style="list-style-type: none"> - Is duidelijk welke (extra) instructie gegeven wordt? - Is duidelijk welke (extra) begeleiding gegeven wordt? - Wordt aan (groepjes) leerlingen meer leertijd beschikbaar gesteld om bepaalde vaardigheden te verwerven? - Zijn de werkvormen activerend en motiverend? - Hoe worden de leerlingen actief betrokken bij de uitvoering van het groepsplan?	
Organisatie <ul style="list-style-type: none"> - Is duidelijk hoe vaak per week en wanneer (subgroepjes) leerlingen (extra) instructie en begeleiding ontvangen? - Is duidelijk wie bij de uitvoering van het groepsplan in de groep betrokken zijn? Zijn er afspraken over de taakverdeling? - Hoe wordt het aanbieden van meer leertijd in het rooster gepland?	
Evaluatie <ul style="list-style-type: none"> - Is duidelijk wie, wanneer en hoe evalueert of de gestelde doelen bereikt zijn? - Krijg je daarmee zicht op de mate waarin de doelen wel of niet bereikt zijn? - Hoe worden de leerlingen betrokken bij de evaluatie?	

Bijlage 7: Checklist voorbereiding groepsbespreking

(IB-er)

Checklist voorbereiding groepsbespreking	Bespreekpunten voor de groepsbespreking
<p>Evalueren vorige werkperiode (vorig groepsplan)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn de geplande activiteiten (voor hele groep, subgroepen en/of individuele leerlingen) afgerond? Zo nee, wat is hiervan de oorzaak? - Zijn de gestelde doelen bereikt? Zo nee, wat is hiervan de oorzaak? Schoot het aanbod tekort? Waren de doelen te hoog (of te laat) gegrepen? - Hebben de leerlingen geprofiteerd van het aanbod/aanpak? Zo ja, wordt deze voortgezet of afgebouwd? Zo nee, welke aanpassingen zijn de komende periode in het aanbod/aanpak nodig?	
<p>Aandachtspunten voor de hele groep</p> <p>Wat zijn de komende periode op basis van de verzamelde gegevens in het groepsoverzicht aandachtspunten voor de hele groep?</p>	
<p>Signaleren kinderen die de komende periode extra aandacht nodig hebben</p> <p>Zijn de betrokken leerlingen terecht gesignaleerd? Welke leerlingen zijn ten onrechte niet gesignaleerd? Zie ook de 'Kijkwijzer groepsoverzicht'.</p>	
<p>Aanscherpen onderwijsbehoeften leerling</p> <p>Kijk bij welke leerlingen de onderwijsbehoeften nader ingevuld of aangescherpt moeten worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is precies de vraag van dit kind? - Bij welke kinderen is verder handelingsgericht onderzoek nodig om de onderwijsbehoeften te benoemen? <p>Zie ook de 'Kijkwijzer groepsoverzicht'.</p>	
<p>Clustering van de leerlingen</p> <p>Bekijk de voorgestelde clustering van de leerkracht.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leren zo de leerlingen optimaal van en met elkaar? - Is de clustering voor deze leerkracht haalbaar qua groepenmanagement? - Welke maatregelen zijn in het groepenmanagement nodig?	
<p>Opstellen van een nieuw groepsplan</p> <p>Als de leerkracht voorafgaand aan de groepsbespreking al in concept een groepsplan opgesteld heeft, gebruik dan de 'Kijkwijzer groepsplan'.</p>	
<p>Aanmelding leerlingenbespreking</p> <p>Bekijk welke leerlingen eventueel in aanmerking komen voor aanmelding voor de leerlingbespreking. Bespreek dit in de groepsbespreking met de leerkracht.</p>	

Bijlage 8: Agenda groepsbespreking

Gesprekspunten groepsbespreking	Toelichting
Inventariseren van vragen en gesprekspunten	De leerkracht geeft aan welke vragen en gesprekspunten zij voor de groepsbespreking heeft. De intern begeleider geeft aanvullende bespreekpunten aan.
Evalueren van vorig groepsplan	<p>Korte reflectie op het vorig groepsplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn de geplande activiteiten uitgevoerd? Zo nee, wat is hiervan de oorzaak? - Zijn de gestelde doelen bereikt? Zo nee, wat is hiervan de oorzaak? Waren de doelen te hoog (of te laag) gegrepen? - Hebben de (subgroepjes) leerlingen geprofiteerd van de instructie, het aanbod en de aanpak? Zo ja, wat was succesvol en wordt dit de komende periode voortgezet? Zo nee, welke aanpassingen zijn de komende periode in de instructie, het aanbod of de aanpak nodig?
Aandachtspunten voor de hele groep	<p>Op basis van het ingevulde groepsoverzicht en de evaluatie van het vorige groepsplan kan in de groepsbespreking geconstateerd worden dat aan bepaalde zaken de komende periode in de <i>hele groep</i> aandacht besteed moet worden.</p> <p>Als uit het groepsoverzicht of uit de evaluatie van het vorige groepsplan bijvoorbeeld naar voren komt dat een groot aantal leerlingen een specifieke rekenvaardigheid nog niet beheerst, dan kan in de groepsbespreking het besluit genomen worden om in het nieuwe groepsplan deze rekenvaardigheid in de hele groep aan de orde te stellen. Als bijvoorbeeld uit de evaluatie van het pedagogische groepsplan blijkt dat erg veel leerlingen grote moeite hebben met het zelfstandig plannen en uitvoeren van hun weektaak, dan kan hieraan in het nieuwe groepsplan voor de hele groep aandacht aan besteed worden.</p>
Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben	<p>De leerlingen die de komende periode extra aandacht behoeven, passeren kort de revue. Zonodig vraagt de intern begeleider door waarom een bepaalde leerling gesignaleerd is of waarom een bepaalde leerling niet gesignaleerd is.</p> <p>De intern begeleider let erop dat niet alleen leerlingen met een achterstand gesignaleerd worden, maar bijvoorbeeld ook leerlingen met een leervoorsprong of leerlingen met een eigen leerstijl.</p> <p>Leerlingen met een 'rugzakje' (leerlinggebonden financiering) komen kort aan bod: Hoe verloopt hun ontwikkeling? Welke aanpassingen zijn de komende periode in de doelen en in het aanbod voor deze leerlingen nodig? Zie ook het ontwikkelingsperspectief dat voor deze leerlingen opgesteld moet worden.</p>

Gesprekspunten groepsbespreking	Toelichting
Verhelderen/aanscherpen van onderwijsbehoeften	<p>In het groepsoverzicht staan de onderwijsbehoeften van de kinderen genoemd. Tijdens de groepsbespreking kunnen de onderwijsbehoeften van bepaalde leerlingen verder ingevuld en aangescherpt worden. De intern begeleider vraagt bij welke kinderen het nodig/gewenst is om hun onderwijsbehoeften nader te bespreken om ze nog beter te begrijpen en ze concreet te kunnen benoemen.</p> <p>De intern begeleider let erop dat ook aan positieve kwaliteiten en stimulerende factoren van kinderen aandacht besteed wordt. Indien tijdens de groepsbespreking vastgesteld wordt dat we over <i>onvoldoende informatie</i> beschikken om de onderwijsbehoeften van een bepaald kind te kunnen benoemen, dan kan in de groepsbespreking het besluit genomen worden om <i>handelingsgericht onderzoek</i> naar de onderwijsbehoeften van dit kind te verrichten. Voor het bepalen van wat dit kind nodig heeft, is verder onderzoek nodig. Om dit onderzoek te kunnen verrichten worden in de groepsbespreking afspraken gemaakt over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat wil de leerkracht <i>weten</i> om de onderwijsbehoeften van dit kind te kunnen benoemen? - <i>Hoe</i> krijgen we antwoord op de vraag van de leerkracht? - <i>Wie</i> voert dit onderzoek <i>wanneer</i> uit? Hoe <i>bespreken</i> we de resultaten? <p>Het onderzoek resulteert in een duidelijk beeld van de onderwijsbehoeften van het kind en een concreet advies met betrekking tot de aanpak van het kind. Zie ook de mogelijkheid om de leerling aan te melden voor de leerlingenbespreking.</p>
Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften	<p>De leerkracht heeft een eerste clustering van leerlingen uitgetekend. Deze clustering wordt besproken op de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hebben de betrokken leerlingen vergelijkbare onderwijsbehoeften? - Leren de leerlingen zo optimaal van en met elkaar? - Is de clustering haalbaar qua groepenmanagement? Welke maatregelen kunnen in het groepenmanagement genoemd worden om de gekozen clustering uit te kunnen voeren?
Opstellen nieuw groepsplan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op basis van de voorgaande stappen kunnen in de groepsbespreking worden aandachtspunten, suggesties en handvatten verzameld voor het opstellen van een nieuw groepsplan. De intern begeleider draagt mogelijkheden aan en bespreekt de haalbaarheid. 2. Het concept van een nieuw groepsplan dat reeds door de leerkracht is opgesteld, wordt tijdens de groepsbespreking verder ingevuld en aangescherpt en qua groepenmanagement besproken.

Gesprekspunten groepsbespreking	Toelichting
	<p>Bespreek in hoeverre anderen betrokken zijn bij het opstellen en/of uitvoeren van het groepsplan (onderwijsassistent, duoleerkracht, remedial teacher en dergelijke). Bespreek de bijdrage die zij leveren aan het opstellen en/of de uitvoering van het groepsplan en hoe zij op de hoogte gehouden worden.</p>
Begeleidingsvraag leerkracht	<p>Zonodig worden in de groepsbespreking afspraken gemaakt over de begeleiding van de leerkracht door de interne begeleider bij het opstellen en/of uitvoeren van het groepsplan. Hiertoe wordt eerst de <i>begeleidingsvraag</i> van de leerkracht vastgesteld. Vervolgens spreken leerkracht en intern begeleider samen af waarop de begeleiding zich richt en hoe de (handelingsgerichte) begeleiding de komende periode gestalte krijgt, zoals in groepenconsultaties, adviesgesprekken of video-interactiebegeleiding.</p>
Aanmelding leerling- bespreking	<p>In bepaalde gevallen kan in de groepsbespreking het besluit genomen worden om een leerling aan te melden voor de leerlingenbespreking. In deze bespreking staat het beantwoorden van de begeleidingsvraag van de leerkracht centraal. In de groepsbespreking formuleert de leerkracht welke begeleidingsvraag zij ten aanzien van de betreffende leerling heeft. Er worden vervolgens afspraken gemaakt over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verzamelen van gegevens over de leerling en over de zorg die de leerling reeds op school ontvangen heeft en met welk resultaat; - Voeren van een gesprek met de ouders, voorafgaand aan de leerlingenbespreking.

Bijlage 9: Verslagformulier groepsbespreking

Inventariseren van vragen en gesprekspunten	
Evalueren vorig groepsplan	
Aandachtspunten voor de hele groep	
Signaleren van leerlingen die extra aandacht nodig hebben	
Verhelderen/aanscherpen van onderwijsbehoeften	
Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften	
Opstellen van nieuw groepsplan	
Begeleidingsvraag leerkracht	
Aanmelding leerlingenbespreking	
Samenvatting van de belangrijkste afspraken en besluiten	

Bijlage 10: Individueel handelingsplan

Naam: Geboortedatum: Leeftijd: Groep/groepsleerkracht:	Vakgebied: Plan opgesteld door: Aantal bijlagen: Datum:
---	--

Beginsituatie / probleemgedrag:	Doelstelling / doelgedrag:
---------------------------------	----------------------------

Organisatie:	Materialen / middelen:
--------------	------------------------

Evaluatie / opbrengsten:

Bijlage 11: Signaleringsformulier voor leerlingbespreking groep 1 - 2

Naam: ..... Leerkracht: .....

Groep: ..... Datum: .....

Schoolverloop: .....

Taal: spreken, luisteren, auditieve ontwikkeling, begrippen

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Hoeveelheid / ruimtelijke begrippen / ordenen (CITO)

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Zintuiglijk waarnemen: ogen, oren

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Motoriek / gym: grof, fijn, oog/hand coördinatie

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Werkgedrag / spelgedrag

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Sociaal gedrag: t.a.v. medeleerlingen, t.a.v. de groepsleerkracht

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Sterke kanten van het kind

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Zelfstandig handelen

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Opmerkingen

Signaleringsformulier voor leerlingbespreking groep 3 - 8

Naam: ..... Leerkracht: .....

Groep: ..... Datum: .....

Schoolverloop: .....

Taal: mondeling, stellen, spelling

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Rekenen: automatiseren, inzicht

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Lezen: aanvankelijk, voortgezet – begrijpend lezen

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Schrijven: houding, beweging

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Werkgedrag: motivatie, concentratie, zelfstandigheid

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Sociaal emotioneel gedrag: t.a.v. medeleerlingen, t.a.v. de leerkracht

Probleem

Geboden hulp (+ tijdsduur)

Ideeën / oplossingen

Bijlage 12: Ontwikkelingsperspectief

Ontwikkelingsperspectief	
Naam: _____	Opgesteld door: _____
Geb. Datum: _____	Leeftijd/groep: _____
Groepsleerkracht: _____	Groepsverloop: _____
Datum: _____	
Startdatum: _____	

Stap A: Analyse van het probleem
Beschrijf het probleem nauwkeurig. Welke consequenties heeft het probleem voor de leerling zelf, zijn medeleerlingen en voor de groepsleerkracht? ....

Stap B: Reeds geboden hulp
Welke maatregelen m.b.t. het hierboven beschreven probleem zijn recentelijk door de groepsleerkracht genomen om de leerling hulp te bieden? - ..... - ..... - ..... - ..... - .....

Stap C.1: Screening
Welke recente toetsgegevens en uitslagen van onderzoeken zijn beschikbaar? - Rekenen/ wiskunde: ..... - Technisch lezen: ..... DMT: ..... - Begrijpende lezen: ..... - Spelling: ..... - Bijzonderheden t.a.v. werkhouding: .... - Bijzonderheden t.a.v. sociaal gedrag: ....

Stap C.2: Onderwijs en ondersteuningsbehoeften
Geef een korte beschrijving waar deze leerling behoefte aan heeft. - .....

- .....
- .....
- .....
- .....

Stap C.3: Bijzonderheden

Geef een korte beschrijving van eventuele bijzonderheden. Bijvoorbeeld contact ouders, etc.

.....

.....

.....

Stap D.1: Formulering realistisch ontwikkelingsperspectief (Einddoel)

A: Doelstelling – SMART (Specifiek – Meetbaar – Acceptabel – Realistisch – Tijdgebonden)

.....

.....

B: Voor de kernvakken betekent dit?

- Technische lezen: .....
- DMT: .....
- Begrijpend lezen: .....
- Rekenen/Wiskunde: .....
- Spelling: .....

C: Voor de sociaal – emotionele ontwikkeling betekent dit?

- .....
- .....
- .....
- .....

Stap D.2: Tussendoelen

Geef een beschrijving van de tussendoelen, afgeleid van het ontwikkelingsperspectief, waarmee de vorderingen gevolgd kunnen worden.

Doelstelling 1:

.....

Maatregel om dit tussendoel te halen:

.....

.....
Doelstelling 2:

.....
Maatregel om dit tussendoel te halen:
.....
.....

Doelstelling 3:

.....
Maatregel om dit tussendoel te halen:
.....
.....

Stap D.3: Inhoud Handelingsplan

Tijdstip Wanneer?	Remediërende activiteit(en) Welke activiteit(en) vinden plaats?	Hulpmiddel(en) Welk materiaal wordt gebruikt?	Voortgang Wat zijn de resultaten?
.....	....	....	....
.....	....	....	....
.....	....	....	....
.....	....	....	....
.....	....	....	....

Stap E.1: Evaluatie

A: Hoe is geëvalueerd?

B: Door wie is geëvalueerd?

C: Wanneer is geëvalueerd?

D: Welke toetsen zijn afgenomen?

E: Wat is de opbrengst / het rendement? Wat zijn de resultaten?

-
-
-
-
-

Stap E.2: Beslissing

- Aanpassen van de tussendoelen
- Nieuw handelingsplan
- Inbrengen in leerlingbespreking
- Aanmelden SBD en/of PCL
- Afgesloten / geen vervolge
- Anders, nl: .....

Met ouder(s) / verzorger(s) besproken d.d.

Handtekening